

SCRISOAREA DE CONDOLEANȚĂ A LUI VASILE PÂRVAN LA MORTEA LUI FERENC LÁSZLÓ

A. LÁSZLÓ

Iniințat cu nouă decenii în urmă, Muzeul Național Secuiesc a devenit curind una din cele mai de seamă instituții muzeale din Transilvania, bucurându-se de o faimă binemeritată chiar și peste granițele țării. Dezvoltarea muzeului, devenirea lui într-un important for cultural și științific este de nedespărțit de viața și activitatea lui Ferenc László¹, timp de un sfert de veac (1901—1925) custode al muzeului. Dedicându-se arheologiei preistorice, el se va bucura de o înaltă apreciere internațională², mai ales în urma identificării a peste 20 de așezări neolitice cu ceramică pictată aparținând marelui complex Ariușd—Cucuteni—Tripolie, și în special prin răsunătoarele rezultate ale săpăturilor sistematice din celebra stațiune eponimă de la Ariușd. Din nefericire, opera sa științifică a rămas în torsi, rezultatele cercetărilor doar în parte putând fi publicate³. Rodnica sa activitate a fost brusc întreruptă de moartea sa prematură, la 16 septembrie 1925, în vîrstă de numai 52 de ani.

Scrisoarea pe care o publicăm aici⁴ este expresia vie a regretului adînc al lui V. Pârvan în urma dispariției lui F. László, expresia înaltei prețuiri și stime a marelui savant român față de arheologul transilvănean. Fidel promisiunii din această scrisoare, Pârvan a publicat la loc de onoare studiul postum al lui F. László despre tipurile vaselor pictate de la Ariușd⁵, în același volum al revistei *Dacia* dînd și ultimul omagiu „à l'éminent archéologue transylvain et très précieux collaborateur de *Dacia*, le Prof. Dr. Francisc László“⁶. În încheiere, cităm ultimele rînduri din acest necrolog elogios: „Apprécié non seulement dans les milieux scientifiques hongrois et roumains, mais aussi à l'étranger en Allemagne et en Angleterre, comme en Autriche, en Pologne et en Russie, László fut un chercheur de premier ordre dont la méthode fut toujours à la hauteur de son zèle admirable. Sa mort est une grande perte pour l'archéologie préhistorique de la Dacie. Il nous a tenu à coeur d'ouvrir et de clore ce premier volume de notre revue avec son oeuvre et sa commémoration“.

Domnilor,

La adresa prezenta se va adresa catre
Domniile cu respectul si simpatia de primordiu in-
parabila a curatorialului profesors si arheologic,
care a fost prin stimulul nostru elaborat
> Dns. Francisc Laszlo. Chiar alaltceuri, dnd
Laszlo - un om cu preturi mari, cu fitcau ele-
giant operei sale in Academia Romana.

Prin prezenta va rog sa lua
parte chiar la ceremonie funebra, Va
rugam sa bierniti si comunicati din partea
Academiei Romane, a Muzeului National
si a mea personalitate sincere si emotionate
noastre condoleante:

Familiei Laszlo
Directiei Muzeului National si

Obiectului reformei Mișc. și
București reformate de H. George.

În partea noastră noi vom publica în
numa: oficial ce sunt regretatul și l
bucurești partea reviste Dacia, sepe vreau
de la Brinsel, la loc de onoare, dar vom
scrie și necrologul pe care defunctul l-a
meritat prin formarea și activitate pe
terenul Arheologiei preistorice, și i
vom publica o curioasă necrolog.

Primit, Vă rugăm, Stărueli Domnului,
credințarea participării ale unei vii la
lovitura ce v-a încercat.

Văle Tăvan
Secretarul General al Academiei Române
Directorul Muzeului Național de Istorie
etc.

Domnilor,

Cu adâncă părere de rău de-abia astăzi Duminică am luat cunoștință de pierderea ireparabilă a eminentului profesor și arheolog, care a fost prea stimatul nostru colaborator Dr. Francisc László. Chiar alăltăeri, când László nu mai era printre noi, eu am făcut elogiul operei sale în Academia Română.

Prea târziu înștiințați pentru a lua parte chiar la ceremonia funebră, Vă rugăm să binevoiți a comunica din partea Academiei Române, a Muzeului Național și a mea personală sincerele și emoționantele noastre condoleanțe :

Familiei László
Direcțiunei Muzeului Național Secuiesc
Colegiului Reformat Mikó, și
Bisericei reformate din Sf. Gheorghe.

Din partea noastră noi vom publica nu numai studiul ce mult regretatul ni-l trimisese pentru revista *Dacia*, despre vasele de la Ariușd, la loc de onoare, dar vom scrie și necrologul pe care defunctul l-a meritat prin frumoasa sa activitate pe terenul Arheologiei preistorice și-i vom păstra o amintire neștearsă.

Primiți, Vă rugăm, Stimați Domni, încredințarea participării cele mai vii la lovitura ce V-a încercat.

Vasile Pârvan
Secretarul General al Academiei Române
Directorul Muzeului Național din București
etc.

VASILE PÂRVAN RÉSZVÉTNYILVÁNÍTÓ LEVELE
LÁSZLÓ FERENC HALÁLÁRA

(Kivonat)

Vasile Pârvan levelében László Ferenc halála feletti mély sajnálatát, iránta érzett őszinte tiszteletét és nagyrabecsülését tolmácsolja. Pârvan levelét magyar nyelven a kolozsvári *Korunk* 1969. évi 12. számában (1864—1865. I.) közöltük.

NOTE

1. Cf. **Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 50. éves jubileumára**, Sfintu Gheorghe, 1929, p. 15, 22, 264—269.
2. Cf. V. GORDON CHILDE, **Dr. Ferencz László**, în **MAN. A monthly Record of anthropological science**, XXV, 1925, Nr. 11, p. 110.
3. F. László a intenționat să publice rezultatele săpăturilor de la Ariușd monografic, în trei părți (cf. **Dolgozatok** — Cluj, V, 1914, nr. 2, p. 283): 1. Descrierea generală a așezării, istoricul săpăturilor, stratigrafia, monumente imobile (locuințe, fortificații etc.); 2. Ceramica; 3. Plastica, pintadere, greutăți și alte obiecte de lut, unelte de piatră, obiecte de os și de corn, podoabe, piese de metal, resturi de faună și floră. Din cele trei părți planificate a apărut doar prima (**Ásatások az erősdí őstelepen — Fouilles à la station primitive de Erősd**, în **Dolgozatok** — Cluj, V, 1914, nr. 2, p. 279—417).
4. Scrisoarea este scrisă cu mîna, pe p. 1 și 3 a unei coli îndoită de 14×22 cm, cu antetul Academiei Române. Scrisoarea se află în posesia familiei László din Cluj. (Aceeași scrisoare a fost publicată de noi și în limba maghiară. Cf. A. LÁSZLÓ, **Vasile Pirvan levele László Ferenc halálára**, în **Korunk**, XXVIII, nr. 12, Cluj, 1969, p. 1864—1865).
5. F. LÁSZLÓ, **Les types de vases peints d'Ariusd (Erősd)**, în **Dacia**, I, 1924, p. 1—27.
6. **Ibidem**, p. 368.

